

19–20 травня 2017 р.): у 2-х ч. Херсон: Вид. дім «Гельветика», 2017. Ч. 2. С. 50–53.

9. Гладкий В.В. Децентралізація влади та її корупційні ризики. Правовий вимір конституційної та кримінальної юрисдикції в Україні та світі. Перші юридичні читання: збірка тез доповідей Всеукр. дистанц. наук. конф., присвяч. 20-річчю заснування економ.-прав. факультету (Одеса, 27 квітня 2018 р.) / за заг. ред. Л.О. Корчової, І.А. Дришлюка; уклад. А.В. Левенець, О.В. Нарожна. Одеса: Фенікс, 2018. С. 101–104.

Голодна А.С.

студентка,

*Навчально-науковий інститут права
Сумського державного університету*

ВІДМІННІСТЬ ФІЛОСОФІЇ ПРАВА ВІД ЗАГАЛЬНОЇ ТЕОРІЇ ПРАВА

В історії філософсько-правової думки існували різні підходи до визначення філософії права та її предмета. Так, Г. Гегель вважав її філософською наукою про право, що має своїм предметом ідею права. Російський філософ С. Франк розумів філософію права як вчення про суспільний ідеал. У сучасній філософії права її предмет також визначається по-різному. Як відзначав Дж. Коллінгвуд, філософська свідомість ніколи не думає просто про об'єкт, але, міркуючи про будь-який об'єкт, вона також висловлює власну думку про нього. Тому філософію можна назвати думкою іншого порядку – думкою про думку.

Філософія прагне до розуміння, осмислення належних цінностей і змістів, розкриває світ таким, яким він повинен бути. Цей світ утворених цінностей і змістів дає людині стимул для зміни буття, оскільки те, що повинно бути, сприймається ним як ідеальне стосовно того, що існує в реальності. Тому юриспруденція, вивчаючи закономірності функціонування чинного права, описує

право таким, яким воно є, а філософія права – таким, яким воно повинно бути. На основі цієї ідеальної правової норми філософія права оцінює дійсну правову реальність. Важливо підкреслити, що філософія права прагне не просто пояснити правову реальність, яка протистоїть людині, а зрозуміти цю реальність [5, с. 13].

На сьогодні філософія права розширює власний предмет, трансформує деякі застарілі погляди та виводить їх на більш високий рівень узагальнення. Крім цього, як справедливо зазначає В. В. Шкода, «правова філософія як методологія не відривається від практики права. Можна сказати, що вона обслуговує практику. Це – поглиблена раціоналізація однієї окремої царини людського досвіду» [1, с. 35].

Як вже зазначалось, питання про предмет філософії права є неоднозначним та дискусійним підходи щодо його вирішення є різними. Можна припустити, що підходів до предмета філософії права стільки, скільки існує філософських систем, а виявлення предмета філософії права неможливо без чіткого визначення ставлення дослідника до самого феномену права, тобто до того, що, власне, і має бути досліджено.

З цього приводу Г. В. Ф. Гегель у своїй знаменитій праці «Філософія права» писав таке: «Визначення предмета не є природним нашим надбанням. Кожна людина має пальці, може отримати у своє розпорядження кисть та краски, але це ще не робить її живописцем. Точно так полягає справа і з мисленням. Думка про право не є дещо таке, чим кожен наділений безпосередньо; тільки правильне мислення є знанням та пізнання предмета, і наше пізнання повинно бути науковим» [2, с. 19].

В. С. Нерсесянц зазначає: «дещо спрощуючи, можна сказати: філософське пізнання, філософія (за її предметом, методом тощо) – сфера всезагального, право та правознавство – сфера особливого, істина про право, що розшукуються філософією права, як і будь-яка істина, – конкретна» [3, с. 14-15].

Як зазначає С. І. Максимов «якщо у загальному плані філософія представляє собою вчення про граничні засади людського буття, тоді, відповідно, філософія права може бути визначена, як учення про граничні засади права як одного з способів людського буття» [4, с. 90].

Філософія права – це філософське вчення про право, що відповідає на питання, які виникають у правовій сфері методом філософії. Її предметом є насамперед виявлення змісту права, а також обґрунтування розуміння цього змісту. Наведене визначення не охоплює всього різноманіття проблем філософії права, але дає змогу зосередитися на її стрижневій ідеї, пов'язаній з уявленням про право як спосіб людського буття

Відповідно до вищевикладеного, серед науковців немає єдиного підходу до визначення місця філософії права в системі інших наук. Але незважаючи на це філософія, філософія права, загальна теорія права тісно переплітаються між собою, певним чином взаємодоповнюють, доповнюють та сприяють одна одній. За своїм статусом філософія права становить комплексну, суміжну дисципліну, що перебуває на межі філософії та юриспруденції. Ця обставина вимагає чіткого визначення її місця і ролі в системі філософії та правознавства.

Незважаючи на тісний зв'язок філософії права з названими науками, вона має свій власний предмет, що не дублює їхні предмети дослідження.

Список використаних джерел:

1. Шкода В.В. Вступ до правової філософії. – Х.: Фоліо, 1997. – 223 с.
2. Гегель Г.В.Ф. Соч., т. 7, М-Л., 1934. – 425 с.
3. Нерсесянц В.С. Философия права. Учебник для вузов. – М.: Издательство НОРМА, 2000. – 652 с.
4. Максимов С.І. Про філософське осмислення права (до питання про предмет філософії права) // Вісник Акад. прав. наук України. – 1998. – № 2.
5. Філософія права: підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань, С. І. Максимов та ін. / за ред. д-ра філос. наук, проф. О. Г. Данильяна. – Харків: Право, 2009. – 208 с.